

ACTIVITATS PER A ALUMNES, 12-16 anys

Els refugiats: inici d'una nova vida

La crisi humanitària del 2015 ha generat canvis i una nova situació en la societat dels països que acullen a les persones refugiades.

Aquestes activitats, organitzades en dues sessions d'una hora, estan pensades per sensibilitzar els alumnes respecte les dificultats que viuen les persones que fugen de països amb conflictes bèl·lics i, alhora, fer-los adonar de com poden contribuir, a títol personal, a millorar l'acollida de nous companys refugiats.

S'aconsella relacionar aquestes activitats amb les dues sessions del mòdul de formació per a famílies sobre "[l'acollida a les famílies refugiades](#)".

OBJECTIUS

1. Prendre consciència de la situació de les persones refugiades a conseqüència dels conflictes bèl·lics.
2. Adonar-se de com els prejudicis socials poden dificultar la integració de les persones refugiades a les societats d'acollida.
3. Desenvolupar el valor de l'empatia, la solidaritat i el compromís actiu davant del problema dels refugiats.
4. Comprometre's a tenir una actitud acollidora envers els companys que arriben de països en guerra, evitant els prejudicis.

SESSIÓ 1: Qui són els refugiats?

En una sessió anterior, el professor demana als alumnes que portin a l'aula notícies que parlin de conflictes bèl·lics arreu del món.

1. Es comença la sessió comentant les notícies que han portat sobre el tema (10')
El professor fa reflexionar els alumnes sobre com els conflictes bèl·lics impel·leixen moltes persones a fugir del seu país i buscar protecció en un altre. Segons l'ACNUR un refugiat "és tota persona que ha fugit del seu país per temor a ser perseguida per causa de la seva religió, nacionalitat, ètnia, creences polítiques o pertinença a un grup social determinat, i que, a causa de la seva por no vol o no pot tornar al seu país".
També els pot fer reflexionar sobre per què n'hi ha tants en l'actualitat, quines situacions els fan prendre la decisió de fugir, quines aspiracions tenen en el país d'acollida, si hi ha tractats internacionals que els amparen, quines expectatives tenen, etc; molts han fugit buscant una vida millor, lluny de la guerra o d'altres conflictes al seu país, encara que la gran majoria tenen la intenció de poder tornar a casa seva quan el conflicte hagi acabat.
2. A continuació, el professor explica que veuran el documental "[Ser refugiat/da a Barcelona](#)". (ACNUR), que recull l'experiència de tres persones refugiades que expliquen els motius de la seva fugida, la trajectòria migratòria i la seva arribada i acollida a la ciutat. Abans de veure'l, es reparteix un qüestionari per ajudar-los a reflexionar sobre la informació del vídeo ofereix. Es poden comentar les preguntes, per garantir que tothom sàpiga quina és la informació que ha de trobar. Vegeu [Annex Document 1](#) (5')
3. Es passa el vídeo. (20')

4. En acabar, cada alumne respon el qüestionari a partir de les notes que hagi pres durant el vídeo, i després el comenta amb un company. (10')
5. Per acabar la sessió, es fa una conversa en gran grup sobre els aspectes que es tracten en el documental, a partir de les preguntes del qüestionari. *Vegeu [Annex Document 2](#)* (10')
6. Per acabar la sessió, el professor demana als alumnes que facin una autoavaluació sobre la sessió. *Vegeu [Annex. Document 3](#)* (5')

Es pot complementar aquesta sessió, contactant amb ACNUR, que ofereix el programa [“Escolta els refugiats”](#), en què un refugiat, col·laborador-dinamitzador d'ACNUR, va al centre a explicar la seva història. Es tracta d'una sessió gratuïta de 90 minuts de durada.

CONTINUÏTAT A CASA

- Es proposa veure en família el vídeo [Què és per a tu la pau](#) de l'Institut Català Internacional per a la Pau (ICIP) i reflexionar sobre com els conflictes bèl·lics al món donen lloc als moviments migratoris, com entenen la pau les diferents persones que intervenen en el vídeo, quin testimoni els ha impactat més, etc.

VISITA A L'EXPOSICIÓ “REFUGIATS, L'ODISSEA CAP A EUROPA”

Una bona opció per treballar aquest tema amb els alumnes, tant com una activitat programada a l'aula com una activitat familiar, és la visita a l'exposició itinerant [Refugiats, l'odissea cap a Europa](#). Es tracta d'una exposició del fotògraf Sergi Càmera que dona a conèixer les rutes que segueixen molts refugiats de països en conflicte cap al continent europeu, i els riscos que troben per cercar una nova vida.

SESSIÓ 2: Prejudicis

Per dur a terme aquesta activitat, els alumnes necessiten tenir accés a Internet.

1. El professor comença la sessió amb el curt [“Abimbowe”](#), sobre els prejudicis. (5')
2. A continuació es fa una petita conversa a partir de les següents preguntes: (10')
 - **Creieu que es dona alguna conducta discriminatòria?**
 - **Quina?**
 - **Aquesta conducta, està fonamentada en motius reals o es basa en prejudicis?**
 - **Què és un prejudici?**

El professor ha de fer veure als alumnes que l'actitud de la dona gran es basa en prejudicis. Pot oferir als alumnes una definició sobre prejudicis, com “aquelles actituds hostils i desconfiades envers algunes persones pel fet de pertànyer a un grup social o a un col·lectiu determinat”.
3. Tot seguit, el professor proposa als alumnes un treball en parelles. *Vegeu [Annex. Document 4](#)* (15')
4. Quan hagin acabat, es pot posar en comú les seves reflexions. *Vegeu [Annex. Document 5](#)* (15')
5. Seguidament, el professor proposa als alumnes que pensin què poden fer per acollir aquests nous companys. (10')

El professor els pot donar idees sobre implicar-se a títol individual en iniciatives per l'acollida de companys refugiats que arribin al seu centre, com poden ser:

- *promoure campanyes informatives a l'institut,*
- *ajudar-los a integrar-se en el centre,*
- *convidar-los a treballar plegats a la biblioteca,*
- *acompanyar-los, participar amb ells en associacions de lleure, etc.*

Pot també donar-los idees sobre com participar en campanyes més globals en favor dels refugiats com poden ser:

- *Col·laborar en campanyes organitzades per ONG*
- *Participar en accions que s'organitzin a l'entorn, a nivell de barri, de l'Ajuntament, etc. que puguin ajudar els nous companys i les seves famílies.*

6. Per acabar la sessió, el mestre demana als alumnes que facin una autoavaluació sobre la sessió. Vegeu [Annex. Document 6](#) (5')

CONTINUÏTAT A CASA

- Es proposa valorar en família les campanyes que diferents ONG (UNICEF, ACNUR, Save the children...) estan fent per ajudar els refugiats, donant importància a la tasca que fan i valorant conjuntament la possible col·laboració amb alguna d'elles.

ANNEX. Document 1

SER REFUGIAT A BARCELONA

Contesteu a les preguntes següents sobre el documental "[Ser refugiat/da a Barcelona](#)"

1. Quantes persones van sol·licitar asil a Espanya el 2012?
2. Expliqueu breument per què fugen els tres protagonistes del vídeo.
3. De qui van rebre suport durant la seva migració aquestes persones?
4. En quina situació es troben actualment a Catalunya? Han trobat feina?
5. Com definiríeu vosaltres la paraula refugiat?
6. Quins problemes tenen els protagonistes del vídeo en arribar a Barcelona?
7. De totes les dificultats que es troben les persones refugiades, quines considereu que són responsabilitat de l'Administració (Ajuntament, Govern, etc.)
8. Creieu que podeu contribuir a solucionar, en la mida de les vostres possibilitats, algun d'aquests problemes que pateixen els refugiats?

ANNEX. Document 2

SER REFUGIAT A BARCELONA

Solucionari per al professor

- 1. Quantes persones van sol·licitar asil a Espanya el 2012?** 2.670 eren sol·licitants d'asil. *En arribar a un país d'acollida, una persona ha de sol·licitar el dret d'asil per aconseguir l'estatut de refugiat i tenir tots els drets. Hi ha*
- 2. Expliqueu breument per què fugen els tres protagonistes del vídeo.**
 - *Kaissa, professora d'idiomes i periodista algeriana, va haver de fugir perquè el seu marit i ella, estaven perseguits després de la guerra civil dels anys 90 a Algèria. Van ser amenaçats i vivien amagats i en perill.*
 - *Mamadou, comerciant d'oli de palma i opositor polític al règim de Guinea Conakry. Estava perseguit i va haver de fugir.*
 - *Romina, una fiscal nacional a Veneçuela, va fugir perquè estava amenaçada per negar-se a acceptar "situacions" que anaven en contra de la Constitució.*
- 3. De qui van rebre suport durant la seva migració aquestes persones?** *De la Creu Roja, el centre Exil, i de la Comissió catalana d'Ajuda al Refugiat (ACNUR).*
- 4. En quina situació es troben actualment a Catalunya? Han trobat feina?**
 - *La Kaissa ha pogut fer el reagrupament familiar amb els seus dos fills i el seu marit escriptor i periodista, Salem Zenia. Té permís de residència i de treball.*
 - *En Mamadou ha trobat feina de cuiner, però encara no té la condició de refugiat. Porta 4 anys com a sol·licitant d'asil.*
 - *La Romina és asilada (refugiada) i li acaben de concedir un permís de residència i de treball per 1 any. Busca feina.*

Tots tres són col·laboradors del programa educatiu "Escoltem els refugiats" promogut per ACNUR de Catalunya.
- 5. Com definiríeu vosaltres la paraula refugiat?** *El professor té preparada la definició: És un concepte polític, segons la convenció de Ginebra de 1951 "un refugiat és una persona que a causa d'una por justificada a ser perseguida per motius de raça, religió, nacionalitat o pertinença a determinat grup social o opinions polítiques, es troba fora del seu país i no pot tornar a causa d'aquell temor", situació que el portarà a demanar asil en un altre país, fugint de situacions de perill i violència. El professor haurà d'aclarir, si escau, la diferència entre refugiat i immigrant, que són aquelles persones que poden arribar al país en busca d'un nivell de vida millor, i que no poden sol·licitar el dret d'asil.*
- 6. Quins problemes tenen els protagonistes del vídeo en arribar a Barcelona?** *El professor els ha de fer pensar en les dificultats expressades per les persones del vídeo:*
 - *dificultat d'integrar-se en la nova societat,*
 - *tràmits molt llargs i dificultosos per demanar el dret d'asil,*
 - *problemes per llogar un habitatge, obrir un compte corrent, viatjar fora del país, o d'altres mentres no es concedeix el dret d'asil, etc.*

També convé que els alumnes reflexionin sobre les notícies que els arriben per la premsa i que parlen dels problemes que tenen els refugiats.
- 7. De totes les dificultats que es troben les persones refugiades, quines considereu que són responsabilitat de l'Administració (Ajuntament, Govern, etc.)?** *Totes les mesures que suposen legislació i, per tant implicació per part de l'Administració, són la seva responsabilitat com és el cas de la tramitació de l'estatut d'asilat o la concessió d'ajuts bàsics per la subsistència de les persones refugiades.*

- 8. Creieu que podeu contribuir a solucionar, en la mida de les vostres possibilitats, algun d'aquests problemes que pateixen els refugiats?** *El professor ha de fer reflexionar als alumnes sobre el fet que on poden realment incidir és en l'acollida als companys refugiats perquè els sigui més fàcil la seva incorporació a la nova societat.*

ANNEX. Document 3

INDICADORS D'AUTOVALUACIÓ

Ara que ha acabat la sessió, valora el teu treball de 0 a 2 punts, tenint en compte que 0 és el valor més baix i 2 el més alt en cada ítem. Finalment suma la puntuació i obtindràs l'avaluació de l'activitat.

1. He reflexionat sobre els diferents motius que fan que una persona demani asil a un altre país.	0	1	2
2. He entès qui són els refugiats, d'acord als organismes internacionals.			
3. He entès les dificultats que tenen els refugiats i per què volen venir a Europa.	0	1	2
4. He mostrat interès per aquest problema internacional.	0	1	2
5. He aportat les meves reflexions a la conversa de grup.	0	1	2
6. He trobat interessant aquesta activitat.	0	1	2

Nota de l'activitat: + + + + =

ANNEX. Document 4

PREJUDICIS

1. Heu viscut o presenciat alguna situació en la què es donés algun tipus de conducta discriminatòria?
2. Quina?
3. Considereu que estava basada en prejudicis d'algun tipus?
4. Com us va sentir?
5. Penseu ara en les persones refugiades, creieu que es troben amb algun prejudici social en els països d'acollida?
6. A què creieu que són deguts aquests prejudicis?
7. Com poden contribuir aquestes actituds a la vulneració de drets de les persones refugiades?
8. Què podem fer en el nostre entorn per desmuntar aquests prejudicis envers les persones refugiades?

ANNEX. Document 5

PREJUDICIS Solucionari per al professor

- 1. Heu viscut o presenciat alguna situació en la qual es donés algun tipus de conducta discriminatòria?** *Resposta lliure dels alumnes. El professor ha de fer adonar als alumnes que d'actituds discriminatòries ens en trobem tots els dies, sense personalitzar en les que puguin haver explicat els alumnes en el petit grup.*
- 2. Quina?** *Resposta lliure dels alumnes*
- 3. Considereu que estava basada en prejudicis d'algun tipus?** *Resposta lliure dels alumnes*
- 4. Com us va sentir?** *Resposta lliure dels alumnes*
- 5. Penseu ara en les persones refugiades, creieu que es troben amb algun prejudici social en els països d'acollida?** *Resposta lliure dels alumnes. És possible que els alumnes facin referència al menjar, el vestit, les celebracions, els valors, creences, religió, etc.*
- 6. A què creieu que són deguts aquests prejudicis?** *El professor pot ajudar-los a entendre que molt sovint, aquestes actituds són degudes al desconeixement que la societat té de cultures diferents a la nostra, el que ocasiona l'aparició de la por a allò que desconegut. Per aquest motiu, cal fer un esforç per conèixer les realitats culturals de les persones refugiades que arriben al nostre país i evitar així aquestes actituds negatives.*
- 7. Com poden contribuir aquestes actituds a la vulneració de drets de les persones refugiades?** *El professor els ha de fer veure que aquestes actituds i conductes vulneren el principi d'igualtat i atempten contra la dignitat de les persones, principis recollits en la Declaració dels Drets Humans Art.1 ("Tots els éssers humans naixem lliures, amb els mateixos drets i amb la mateixa dignitat. Com que tenim raó i consciència, ens hem de tractar sempre amb respecte") i Art 2 ("Els drets que proclama aquesta Declaració són per a tothom"). De la mateixa manera, aquestes actuacions vulneren un dels Principis de Protecció Internacionals dels refugiats promogut per l'ONU sobre la "No discriminació per motiu de raça, color, sexe, religió, opinió, naixement o qualsevol condició social".*
- 8. Què podem fer en el nostre entorn per desmuntar aquests prejudicis envers les persones refugiades?** *Resposta lliure dels alumnes*

ANNEX. Document 6

INDICADORS D'AUTOVALUACIÓ

Ara que ha acabat la sessió, valora el teu treball de 0 a 2 punts, tenint en compte que 0 és el valor més baix i 2 el més alt en cada ítem. Finalment suma la puntuació i obtindràs l'avaluació de l'activitat.

1. He entès que els prejudicis socials no tenen fonamentació.	0	1	2
2. He reflexionat sobre com els prejudicis socials poden dificultar l'acollida de les persones immigrades.	0	1	2
3. He reflexionat sobre què puc fer a títol individual per ajudar a superar aquests prejudicis.	0	1	2
4. He aportat les meves reflexions a la conversa de grup.	0	1	2
5. He trobat interessant aquesta activitat.	0	1	2

Nota de l'activitat: + + + + =